

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

22 päivänä joulukuuta 2010*

Yhdistetyissä asioissa C-444/09 ja C-456/09,

joissa on kyse EY 234 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 3 de A Coruña (Espanja) ja Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 3 de Pontevedra (Espanja) ovat esittäneet 30.10. ja 12.11.2009 ja jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 16. ja 23.11.2009 saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Rosa María Gavieiro Gavieiro (C-444/09) ja

Ana María Iglesias Torres (C-456/09)

vastaan

Consellería de Educación e Ordenación Universitaria de la Xunta de Galicia,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.N. Cunha Rodrigues sekä tuomarit A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Lõhmus ja A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Ana María Iglesias Torres, edustajanaan abogada M. Costas Otero,

- Consellería de Educación e Ordenación Universitaria de la Xunta de Galicia, asiamiehenään abogado A. López Miño,

- Espanjan hallitus, asiamiehenään J. Rodríguez Cárcamo,

– Euroopan komissio, asiamiehinnään M. van Beek ja G. Valero Jordana,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annetun neuvoston direktiivin 1999/70/EY (EYVL L 175, s. 43) liitteenä olevan, 18.3.1999 tehdyn puitesopimuksen 4 lausekkeen tulkintaa.

- 2 Pyynnöt on esitetty kahdessa riita-asiassa, joista toisessa kantajana on Rosa María Gavieiro Gavieiro ja toisessa Ana María Iglesias Torres ja joissa kummassakin vastaajana on Consellería de Educación e Ordenación de la Xunta de Galicia (Galician itsehallintoalueen hallituksen opetus- ja korkeakoulutoimesta vastaava ministeriö, jäljempänä Consellería) ja joissa on kyse siitä, että Consellería on kieltäytynyt myöntämästä taannehtivasti kolmen vuoden välein myönnettäviä ikälisiä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin säännöstö

- 3 Direktiivin 1999/70 1 artiklan mukaan sen tarkoituksena on panna täytäntöön toimialaltaan yleisten työmarkkinakeskusjärjestöjen (EAY, UNICE ja CEEP) välillä – – tehty, liitteenä oleva määräaikaista työtä koskeva puitesopimus.

- 4 Direktiivin 2 artiklan ensimmäisessä ja kolmannessa alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 10 päivänä heinäkuuta 2001 tai varmistettava, että työmarkkinaosapuolet ovat kyseiseen päivään mennessä ottaneet käyttöön tarvittavat toimenpiteet sopimusteitse, jolloin jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, joiden avulla ne voivat jatkuvasti taata tässä direktiivissä säädettyjen tulosten saavuttamisen. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle välittömästi.

--

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuissa jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.”

5 Direktiivi 1999/70 tuli sen 3 artiklan mukaisesti voimaan 10.7.1999, eli päivänä, jona se julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

6 Puitesopimuksen 1 lausekkeessa määrätään, että sen

” – – tarkoituksena on

a) parantaa määräaikaisen työn laatua varmistamalla syrji[ntäkiellon] periaatteen soveltaminen;

b) laatia puitteet sellaisten väärinkäytösten ehkäisemiseksi, jotka johtuvat perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden käytöstä”.

7 Puitesopimuksen 2 lausekkeen 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tätä sopimusta sovelletaan määräaikaisiin työntekijöihin, joilla on työsopimus tai työsuhde, sellaisena kuin se on määritelty jäsenvaltion lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä.”

8 Puitesopimuksen 3 lausekkeen 1 kohdassa määritellään määräaikainen työntekijä siten, että sillä ”tarkoitetaan henkilöä, jolla on suoraan työnantajan ja työntekijän välillä tehty työsopimus tai solmittu työsuhde, jonka päättymisen määräytyy perustelluin syin, esimerkiksi tietyn päivämäärän umpeutumisen, tietyn tehtävän loppuun saattamisen tai tietyn tapahtuman ilmaantumisen perusteella”.

- 9 Puitesopimuksen 4 lausekkeen, jonka otsikko on ”Syrji[ntäkiellon] periaate,” 1 ja 4 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Määräaikaisiin työntekijöihin ei saa soveltaa epäedullisempia työehtoja kuin vastaaviin vakituisiin työntekijöihin pelkästään siksi, että heillä on määräaikainen työsopimus tai työsuhde, ellei siihen ole asiallisia syitä.

--

4. Erityisiin työehtoihin liittyvien palvelusaikaa koskevien vaatimusten on oltava määräaikaisille samat kuin vakituisille työntekijöille, ellei eri pituisen palvelusajan vaatimiselle ole asiallisia syitä.”

Kansallinen säännöstö

- 10 Espanjan perustuslain (jäljempänä perustuslaki) 149 §:n 1 momentin 18 kohdassa Espanjan valtiolle annetaan yksinomainen toimivalta julkishallintoa koskevan oikeudellisen järjestelmän perustan ja julkishallinnon virkamiehiin sovellettavia sääntöjä koskevan perustan osalta.
- 11 Espanjan valtion virkamiehistä annetun lain, joka hyväksyttiin 7.2.1964 annetulla asetuksella 315/1964, 4 §:n (Decreto 315/1964, por el que se aprueba la Ley articulada de funcionarios civiles del Estado; BOE nro 40, 15.2.1964, s. 2045; jäljempänä LFCE)

mukaan vakinaisia virkamiehiä ovat henkilöt, jotka on lain mukaisesti nimitetty vakinaisiin virkoihin, jotka mainitaan vastaavista viranhaltijoista laaditussa luettelossa ja joiden palkka maksetaan tai joille suoritettavat kiinteät korvaukset maksetaan valtion yleisessä budjetissa virkamiehiä varten olevista määrärahoista.

- 12 LFCE:n 5 §:n 2 momentissa säädetään, että määräaikaisia virkamiehiä ovat henkilöt, jotka hoitavat kiireellisyyden tai tarpeen vuoksi vakinaista virkaa siihen asti, kunnes virka täytetään nimittämällä siihen vakinainen virkamies.
- 13 Määräaikaisille virkamiehille maksettiin LFCE:n 104 §:n 3 momentin mukaan asianomaisen, täyttämättä olevan viran virkaryhmän mukaista palkkaa.
- 14 LFCE:n 105 §:ssä säädettiin, että määräaikaisiin virkamiehiin sovelletaan vastaavasti ja siltä osin kuin tämä on heidän palvelussuhteensa luonteen mukaista virkamiehiin yleisesti sovellettavia henkilöstösääntöjä, niitä sääntöjä lukuun ottamatta, jotka koskevat oikeutta viran pysyvyyteen, tiettyjä palkkaluokkia ja virkamiesten eläkejärjestelmää.
- 15 LFCE:n säännökset on otettu Galician itsehallintoalueen budjettilakeihin vuosiksi 2003–2007, ja kyseisissä laeissa säädettiin, että määräaikaisessa virkasuhteessa olevilla ei ollut vakinaisessa virassa olevista poiketen oikeutta saada kolmen vuoden välein myönnettäviä ikälisiä (trienios). Nämä lisät myönnetään kultakin täyttyneeltä kolmen vuoden palvelusjaksolta.

- 16 Espanjan valtio antoi 12.4.2007 perustuslain 149 §:n 1 momentin 18 kohdan mukaisen yksinomaisen toimivaltansa nojalla lain 7/2007 julkisiin virkamiehiin ja toimihenkilöihin sovellettavista perussäännöistä (Ley 7/2007 del Estatuto básico del empleado público; BOE nro 89, 13.4.2007, s. 16270; jäljempänä LEBEP).
- 17 LEBEP:tä sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan vakinaiseen henkilöstöön ja tarvittaessa niihin sopimussuhteisiin toimihenkilöihin, jotka työskentelevät muun muassa itsehallintoalueiden palveluksessa.
- 18 LEBEP:n 8 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Julkisia toimihenkilöitä ovat henkilöt, jotka suorittavat vastiketta vastaan julkishallinnolle kuuluvia yleisen edun mukaisia tehtäviä.

2. Julkiset toimihenkilöt on jaettu seuraaviin ryhmiin:

- a) vakinaiset virkamiehet
- b) määräaikaiset virkamiehet
- c) joko toistaiseksi voimassa olevassa tai määräaikaisessa työsuhteessa olevat sopimussuhteiset toimihenkilöt
- d) lisähenkilöstö.”

- 19 Vakinaiset virkamiehet ja määräaikaiset virkamiehet määritellään LEBEP:n 9 ja 10 §:ssä samalla tavalla kuin LFCE:ssä.
- 20 LEBEP:n 25 §:n otsikkona on ”Määräaikaisten virkamiesten palkkaus”, ja sen 2 momentilla muutettiin siihen asti voimassa ollutta kolmen vuoden välein myönnettäviä ikälisiä koskevia säännöksiä säätämällä, että ”ennen [mainitun lain] voimaantuloa suoritetuista virkatehtävistä kertyneillä kolmen vuoden välein myönnettävillä ikälisillä on vaikutusta palkkaukseen vasta lain voimaantulosta alkaen”.
- 21 LEBEP, jolla kumottiin LFCE:n 5 §:n 2 momentti, 104 § ja 105 §, tuli voimaan 13.5.2007.
- 22 Consellería vahvisti LEBEP:n 25 §:n 2 momentin mukaisesti säännöt Galician itsehallintoalueen määräaikaisessa virkasuhteessa oleville opettajille viran puolesta kolmen vuoden välein myönnettävistä ikälisistä.
- 23 Galician talous- ja budjettijärjestelmästä annetun lain, joka hyväksyttiin 7.10.1999 annetulla asetuksella (Decreto legislativo 1/1999, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Régimen Financiero y presupuestario de Galicia; BOE nro 293, 8.12.1999, s. 42303), 27 §:n 1 momentin a kohdassa säädetään, että oikeudet rahalliseen suoritukseen vanhenevat viidessä vuodessa.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-444/09

- 24 Gavieiro Gavieiro oli pääasiassa kannetta nostaessaan Consellerían palveluksessa virkamiehenä koeajalla. Vuosina 1994–2007 hän työskenteli määräaikaisessa virkasuhteessa opettajana Galiciassa eri oppilaitoksissa yhteensä 9 vuotta, 2 kuukautta ja 17 päivää.
- 25 LEBEP:n voimaantulon takia Consellería myönsi 13.5.2007 alkaen Gavieiro Gavieirole oikeuden kolmen vuoden välein myönnettäviin ikälisiin, koska hän oli ollut määräaikaisessa virkasuhteessa Galician itsehallintoalueen palveluksessa yhdeksän vuotta.
- 26 Pääasian kantaja vaati 14.11.2008 Conselleríaa vahvistamaan hänen oikeutensa kolmen vuoden välein myönnettäviin vanhentumattomiin ikälisiin marraskuusta 2003 aina 12.5.2007 saakka ja maksamaan hänelle ajanjaksolta kertyneet ikälisät. Hän perusti vaatimuksensa puitesopimuksen 4 lausekkeessa määrättyyn oikeuteensa syrjimättömään kohteluun, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on lauseketta tulkinut asiassa C-307/05, Del Cerro Alonso, 13.9.2007 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-7109).
- 27 Consellería hylkäsi vaatimuksen 5.3.2009 toteamalla, että kolmen vuoden välein myönnettävät ikälisät myönnettiin LEBEP:n mukaan määräaikaisille virkamiehille vasta 13.5.2007 eli lain voimaantulopäivästä alkaen.

- 28 Gavieiro Gavieiro haki muutosta tähän hylkävään päätökseen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vaati päätöksen kumoamista ja niiden kolmen vuoden välein myönnettävien ikälisien tunnustamista taannehtivasti, joiden hän väittää kertyneen itselleen.
- 29 Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 3 de A Coruña katsoi, että sen käsiteltävänä olevan asian ratkaiseminen edellyttää yhteisön oikeuden tulkintaa, minkä vuoksi se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Mitä tarkoitetaan direktiivin 1999/70/EY [liitteenä olevan] puitesopimuksen 4 lausekkeen 4 kohdan ilmaisulla ’eri pituisen palvelusajan vaatimi[nen]’; ja onko julkisten virkamiesten tai toimihenkilöiden palvelussuhteen tilapäisyys sellaisenaan ’asiallinen syy’, joka oikeuttaa erilaisen kohtelun palvelusaikaan perustuvien lisien maksamisessa?”

Asia C-456/09

- 30 Iglesias Torres on tällä hetkellä Consellerían palveluksessa Galician itsehallintoalueen virallisten kielikoulujen vakinaisen opettajan virassa. Hän työskenteli vuodesta 1994 aina 13.5.2007 asti määräaikaisena opettajana Consellerían palveluksessa Galiciassa eri oppilaitoksissa yhteensä yhdeksän vuotta.
- 31 LEBEP:n voimaantulon takia Iglesias Torres vaati 23.4.2009, että hänelle vahvistetaan oikeus palkkaan, joka vastaa hänen saamansa palkan ja sen palkan välistä erotusta, joka hänelle olisi pitänyt maksaa niiden kolmen vuoden välein myönnettävien ikälisien perusteella, jotka olivat kertyneet lain voimaantuloa edeltävältä ajanjaksolta.

- 32 Lugon opetus- ja korkeakoulutoimen aluejohtaja hylkäsi Conselleiron hänelle siirtämien toimivaltuuksien nojalla tämän vaatimuksen 13.5.2009 tekemällään päätöksellä.
- 33 Iglesias Torres haki muutosta tähän hylkäävään päätökseen ennakkoratkaisua pyytäneeltä tuomioistuimelta vaatien päätöksen kumoamista ja sitä, että hänelle vahvistetaan taannehtivasti oikeus kolmen vuoden välein myönnettäviin ikälisiin, joiden hän väittää kertyneen hänelle. Hän perusti vaatimuksensa tältä osin puitesopimuksen 4 lausekkeeseen, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut edellä mainitussa asiassa Del Cerro Alonso antamassaan tuomiossa.
- 34 Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 3 de Pontevedra ei ollut varma siitä, millä tavoin puitesopimusta on tulkittava unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa, minkä vuoksi se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Sovelletaanko direktiiviä 1999/70/EY Comunidad Autónoma de Galician määräaikaiseen henkilöstöön?
- 2) Voidaanko [LEBEP:n] 25 §:n 2 momenttia pitää tämän direktiivin kansallisena täytäntöönpanotoimenpiteenä, vaikkei tässä laissa ole millään tavoin viitattu yhteisön lainsäädäntöön?
- 3) Jos toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko LEBEP:n 25 §:n 2 momentti katsottava kansalliseksi täytäntöönpanotoimenpiteeksi, johon viitataan unionin tuomioistuimen asiassa C-268/06, Impact, 15.4.2008 antaman tuomion tuomiolauselman 4 kohdassa, vai onko Espanjan valtion hyväksyttävä direktiivin nojalla sellaiset taannehtivat vaikutukset palkkaan, jotka perustuvat kolmen vuoden välein myönnettäviin ikälisiin?

4) Jos vastaus toiseen kysymykseen on kieltävä, voidaanko direktiiviä 1999/70/EY soveltaa suoraan nyt käsiteltävänä olevaan asiaan unionin tuomioistuimen [edellä mainitussa] asiassa – – Del Cerro Alonso antamassa tuomiossa tarkoitetulla tavalla?”

35 Koska nyt käsiteltävät kaksi pääasiaa liittyvät toisiinsa, ne on yhdistettävä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Asiassa C-456/09 esitetty ensimmäinen kysymys

36 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäinen kysymys asiassa C-456/09 koskee asiallisesti sitä, kuuluuko pääasian kantajan kaltainen Galician itsehallintoalueen määräaikaiseen henkilöstöön kuuluva henkilö direktiivin 1999/70 ja puitesopimuksen henkilölliseen soveltamisalaan.

37 Kaikkien asiassa unionin tuomioistuimelle huomautuksiaan esittäneet asian osapuolien mielestä tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi.

38 Tältä osin on muistettava, että unionin tuomioistuin on jo todennut, että direktiivin 1999/70 ja puitesopimuksen sanamuodosta sekä niiden yleisestä rakenteesta ja tarkoituksesta seuraa, että niissä ilmaistut vaatimukset on tarkoitettu sovellettaviksi viranomaisten ja muiden julkisen sektorin yksikköjen kanssa tehtyihin määräaikaisiin työsopimuksiin ja työsuhteisiin (asia C-212/04, Adeneler ym., tuomio 4.7.2006, Kok., s. I-6057, 54–57 kohta; asia C-53/04, Marrosu ja Sardino, tuomio 7.9.2006, Kok.,

s. I-7213, 40–43 kohta; asia C-180/04, Vassallo, tuomio 7.9.2006, Kok., s. I-7251, 32–35 kohta ja em. asia Del Cerro Alonso, tuomion 25 kohta).

- 39 Näin on siksi, kuten puitesopimuksen 2 lausekkeen 1 kohdasta käy ilmi, että sen henkilöllinen soveltamisala on tarkoitettu laajaksi, jotta sitä voitaisiin soveltaa yleisesti kaikkiin ”määräaikaisiin työntekijöihin, joilla on työsopimus tai työsuhde, sellaisena kuin se on määritelty jäsenvaltion voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännössä” (ks. em. asia Adeneler ym., tuomion 56 kohta; yhdistetyt asiat C-378/07 ja C-380/07, Angelidaki ym., tuomio 23.4.2009, Kok., s. I-3071, 114 kohta ja asia C-98/09, Sorge, tuomio 24.6.2010, Kok., s. I-5837, 30 kohta).
- 40 Puitesopimuksessa tarkoitettun määräaikaisen työntekijän käsite, joka esitetään sen 3 lausekkeen 1 kohdassa, kattaa kaikki työntekijät siitä riippumatta, onko heidän työnantajansa julkisen vai yksityisen sektorin työnantaja (em. asia Adeneler ym., tuomion 56 kohta).
- 41 Kun lisäksi otetaan huomioon unionin oikeuden yleisiin periaatteisiin kuuluvien yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaatteiden merkitys, direktiivissä 1999/70 ja puitesopimuksessa olevilla säännöksillä, joiden tarkoitus on taata määräaikaisille työntekijöille samat edut kuin vastaaville vakinaisille työntekijöille, jollei erilaiseen kohteluun ole asiallisia syitä, on katsottava olevan yleinen soveltamisala, koska ne ovat erityisen tärkeitä yhteisön työ- ja sosiaali oikeuden sääntöjä, joita on sovellettava jokaiseen työntekijään suojelemista koskevinä vähimmäissäännöksinä (em. asia Del Cerro Alonso, tuomion 27 kohta).
- 42 Näin ollen direktiiviä 1999/70 ja puitesopimusta sovelletaan kaikkiin työntekijöihin, jotka suorittavat tehtäviä, joista heille maksetaan palkkaa, näiden työntekijöiden ja heidän työnantajansa välisen määräaikaisen työsuhteen perusteella (em. asia Del Cerro Alonso, tuomion 28 kohta).

- 43 Vain sillä, että palvelussuhde määritellään kansallisessa oikeudessa ”vakinaiseksi” ja että siihen liittyy tiettyjä seikkoja, jotka ovat luonteenomaisia asianomaisen jäsenvaltion julkiselle henkilöstölle, ei ole tältä osin merkitystä, sillä direktiivin 1999/70 ja puitesopimuksen tehokas vaikutus sekä niiden yhdenmukainen soveltaminen jäsenvaltioissa vaarannettaisiin vakavasti, jos jäsenvaltioilla olisi mahdollisuus jättää halutessaan tietyt henkilöryhmät mainituissa unionin oikeussäännöissä tavoitellun suojan soveltamisalan ulkopuolelle (ks. em. asia Del Cerro Alonso, tuomion 29 kohta).
- 44 Kun on riidatonta, että Iglesias Torres on työskennellyt yli yhdeksän vuoden ajan Galician itsehallintoalueen eri oppilaitoksissa määräaikaisena virkamiehenä ja että pääasia koskee lisäksi vakinaisten virkamiesten asemaa määräaikaisten virkamiesten asemaan nähden, hän kuuluu direktiivin 1999/70 ja puitesopimuksen henkilölliseen soveltamisalaan.
- 45 Asiassa C-456/09 esitettyyn ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että pääasian kantajan kaltainen Galician itsehallintoalueen määräaikaiseen henkilöstöön kuuluva henkilö kuuluu direktiivin 1999/70 ja sen liitteenä olevan puitesopimuksen henkilölliseen soveltamisalaan.

Asiassa C-444/09 esitetty ainoa kysymys

- 46 Asiassa C-444/09 on esitetty vain yksi kysymys, jolla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää sen, millä tavoin on tulkittava puitesopimuksen 4 lusekkeen 4 kohdassa olevaa ilmaisua ”eri pituisen palvelusajan vaatiminen” ja onko

tiettyjen julkisten toimihenkilöiden tehtävien tilapäisyyttä pidettävä yksin sellaisena tässä määräyksessä tarkoitettuna asiallisena syynä, joka oikeuttaa erilaiseen kohteeseen ikälisiä maksettaessa.

- 47 Todettakoon aluksi, että puitesopimuksen 1 lausekkeen a alakohdan sanamuodon mukaan yhtenä sen tarkoituksena on ”parantaa määräaikaisen työn laatua varmistamalla syrji[ntäkiellon] periaatteen soveltaminen”. Samoin puitesopimuksen johdanto-osan kolmannessa kohdassa säädetään, että sopimus ”kuvaa työmarkkinaosapuolten tahtoa luoda yleiset puitteet sen varmistamiseksi, että määräaikaisessa työsuhteessa olevia työntekijöitä kohdellaan samalla tavalla suojelemalla heitä syrjintää vastaan”. Direktiivin 1999/70 johdanto-osan 14 perustelukappaleessa todetaan tätä varten, että puitesopimuksen tavoitteena on muun muassa parantaa määräaikaisen työn laatua vahvistamalla vähimmäisvaatimukset, joilla voidaan taata syrjintäkiellon periaatteen soveltaminen.
- 48 Puitesopimuksella ja etenkin sen 4 lausekkeella pyritään soveltamaan tätä periaatetta määräaikaisiin työntekijöihin sen estämiseksi, että työnantaja käyttää tämän tyyppisiä työsuhteita evätäkseen näiltä työntekijöiltä oikeuksia, jotka on myönnetty vakinaisessa työsuhteessa oleville työntekijöille (em. asia Del Cerro Alonso, tuomion 37 kohta).
- 49 Unionin tuomioistuimen mukaan edellisessä kohdassa mainittujen kaltaisten puitesopimuksen tavoitteiden pohjalta sen 4 lausekkeen on katsottava ilmentävän unionin työ- ja sosiaalioikeuden periaatetta, jota ei voida tulkita suppeasti (ks. vastaavasti em. asia Del Cerro Alonso, tuomion 38 kohta ja em. asia Impact, tuomion 114 kohta).
- 50 Siltä osin kuin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymys asiassa, joka koskee määräaikaisten virkamiesten oikeutta ikälisään, koskee puitesopimuksen 4 lausekkeen 4 kohdassa olevan ilmaisun ”eri pituisen palvelusajan vaatiminen” tulkintaa,

on mainittava, että unionin tuomioistuin on jo todennut, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen ikälisä, joka kuuluu kansallisen oikeuden mukaan ainoastaan terveydenhuoltopalvelujen vakinaiselle henkilöstölle eikä määräaikaiselle henkilöstölle, kuuluu puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdassa olevan työehtojen käsitteen alaan (em.asia Del Cerro Alonso, tuomion 47 ja 48 kohta).

- 51 Ennakkoratkaisupyyntöjen mukaan Galician itsehallintoalueen julkishallinnon palveluksessa työskentelevään henkilöstöön sovellettavissa säännöksissä, jotka oli annettu LFCE:n säännösten mukaisesti ja joita sovellettiin aina LEBEP:n voimaantuloon 13.5.2007 saakka, otettiin käyttöön tämän itsehallintoalueen henkilöstölle kolmen vuoden välein myönnettävien ikälisien suhteen erilainen kohtelu henkilöstöön kuuluvien henkilöiden välille. Erilainen kohtelu ei määräytynyt näiden henkilöiden virkaiän vaan sen mukaan, kuinka pitkän aikaa palvelussuhde tämän työnantajan alaisuudessa oli kestänyt. Vakinaisista virkamiehistä poiketen määräaikaiset virkamiehet eivät saaneet kolmen vuoden välein myönnettäviä ikälisiä siitä riippumatta, kuinka kauan he olivat työskennelleet tehtävissään.
- 52 Kuten komissio on perustellusti esittänyt, pääasiassa kyseessä olevalla Espanjan lainsäädännöllä käyttöön otetun kaltaista erilaista kohtelua on siis tarkasteltava puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdan kannalta.
- 53 Kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on todettu, pääasiassa kyseessä olevan kaltaisten ikälisien osalta määräaikaisia työntekijöitä ei voida ilman minikäänlaista asiallista syytä kohdella epäedullisemmin kuin vastaavassa asemassa olevia vakinaisia työntekijöitä (ks. vastaavasti em. asia Del Cerro Alonso, tuomion 42 ja 47 kohta ja em. asia Impact, tuomion 126 kohta).

- 54 Siitä kysymyksestä, voidaanko tiettyjen julkisten toimihenkilöiden tehtävien tilapäisyyttä pitää yksin puitesopimuksen 4 lausekkeessa tarkoitettuna asiallisena syynä, on muistettava, että unionin tuomioistuin on jo todennut, että asiallisten syiden käsite tämän lausekkeen 1 kohdassa on ymmärrettävä siten, ettei siinä sallita, että määräaikaisten työntekijöiden ja vakinaisten työntekijöiden välistä erilaista kohtelua perustellaan sillä seikalla, että erilaisesta kohtelusta säädetään lain tai työehtosopimuksen kaltaisissa yleisissä ja abstrakteissa kansallisissa oikeussäännöissä (em. asia Del Cerro Alonso, tuomion 57 kohta).
- 55 Mainittu käsite edellyttää sitä, että kyseessä olevaa erilaista kohtelua voidaan perustella sillä, että on olemassa kyseessä olevalle työehdolle ominaisia täsmällisiä ja konkreettisia seikkoja siinä erityisessä asiayhteydessä, johon työehto kuuluu, ja näin on oltava objektiivisten ja läpinäkyvien arviointiperusteiden perusteella, jotta voidaan varmistaa, että kyseinen erilainen kohtelu vastaa todellista tarvetta, että sillä voidaan saavuttaa asetettu tavoite ja että se on tätä varten tarpeellinen (ks. em. asia Del Cerro Alonso, tuomion 58 kohta). Tällaiset tekijät voivat olla muun muassa seurausta niiden työtehtävien erityisluonteesta, joiden suorittamiseksi nämä määräaikaiset sopimukset on tehty, sekä näille tehtäville luontaisista ominaispiirteistä tai mahdollisesti jäsenvaltion toiminnasta, kun se pyrkii perusteltuun sosiaalipoliittiseen päämäärään (ks. puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdan osalta em. asia Del Cerro Alonso, tuomion 53 ja 58 kohta, ja puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdan a alakohdassa olevan asiallisten syiden käsitteen osalta em. asia Adeneler ym., tuomion 69 ja 70 kohta ja asia C-519/08, Koukou, määräys 24.4.2009, Kok., s. I-65, 45 kohta).
- 56 Pelkästään julkishallinnon henkilöstön palvelussuhteen tilapäisyyteen vetoaminen ei sitä vastoin ole näiden vaatimusten mukaista, eikä sitä näin ollen voida pitää puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdassa tarkoitettuna asiallisena syynä.
- 57 Määräaikaisten ja vakinaisten työntekijöiden erilaista kohtelua työsuhteen ehdoissa ei nimittäin voida perustella kriteerillä, jossa viitataan yleisesti ja abstraktisti juuri

työsuhteen keston. Jos myönnettäisiin, että pelkästään palvelussuhteen tilapäisyys riittäisi perusteeksi tällaiselle erilaiselle kohtelulle, tehtäisiin tällä sisällöllisesti tyhjäksi direktiivin 1999/70 ja puitesopimuksen tavoitteet, jotka mainitaan tämän tuomion 47 ja 48 kohdassa. Määräaikaisen työn laadun ja yhdenvertaisen kohtelun edistämisen, joihin sekä direktiivillä 1999/70 että puitesopimuksella pyritään, sijasta tällaisen kriteerin käyttämisellä pidettäisiin loputtomasti yllä määräaikaisille työntekijöille epäedullista tilannetta.

- 58 Ainoaan asiassa C-444/09 esitettyyn kysymykseen on näin ollen vastattava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen ikälisä kuuluu työsuhteen ehtona puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdan soveltamisalaan siten, että määräaikaiset työntekijät voivat riitauttaa kohtelun, joka on ilman minkäänlaisia asiallisia syitä ikälisän maksamisessa epäedullisempi kuin vastaavassa tilanteessa olevien vakinaisten työntekijöiden kohtelu. Tiettyjen julkisten toimihenkilöiden palvelussuhteen tilapäisyyttä ei voida yksin pitää tässä puitesopimuksen lausekkeessa tarkoitettuna asiallisena syynä.

Asiassa C-456/09 esitetty toinen kysymys

- 59 Asiassa C-456/09 esittämällään toisella kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien haluaa selvittää asiallisesti sen, estääkö ainoastaan se, ettei LEBEP:n 25 §:n 2 momentin kaltaisessa kansallisessa toimenpiteessä ole millään tavoin viitattu direktiiviin 1999/70, sen pitämistä kyseisen direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteenä.

- 60 Consellería, Espanjan hallitus ja komissio ovat esittäneet Iglesias Torresista poiketen, että LEBEP:n 25 §:n 2 momenttia on pidettävä direktiivin 1999/70 kansallisena täytäntöönpanotoimenpiteenä, vaikka lain perusteluissa ei olekaan viitattu direktiiviin eikä mihinkään unionin oikeussäätöön.
- 61 Tässä yhteydessä on muistettava, että direktiivin 1999/70 2 artiklan kolmannessa alakohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on tämän direktiivin noudattamiseksi antamissaan laeissa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä viitattava tähän direktiiviin tai liitettävä niihin tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan.
- 62 Silloin, kun direktiivissä nimenomaisesti säädetään, että sen täytäntöön panemiseksi annettavia säädöksiä virallisesti julkaistaessa niissä on viitattava direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, on joka tapauksessa tarpeen antaa erillinen täytäntöönpanosäädös (ks. asia C-361/95, komissio v. Espanja, tuomio 18.12.1997, Kok., s. I-7351, 15 kohta ja asia C-551/08, komissio v. Puola, tuomio 29.10.2009, Kok., s. I-176*, 23 kohta).
- 63 Vaikka onkin totta, että jäsenvaltiot voitaisiin SEUT 258 artiklan nojalla nostetun jäsenyysselvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen takia tuomita direktiivin 1999/70 2 artiklan kolmannen alakohdan mukaisten veloitteidensa noudattamatta jättämisestä, tästä ei kuitenkaan välttämättä seuraa, kuten komissio on perustellusti esittänyt, että kansallista toimenpidettä, jonka perusteluissa ei viitata asianomaiseen direktiiviin, ei voitaisi pitää pätevänä direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteenä.
- 64 Koska jäsenvaltioiden tehtävänä ei ole vain se, että unionin direktiivit saatetaan muodollisesti osaksi kansallista oikeusjärjestystä, vaan myös sen takaaminen, että jäsenvaltioille direktiivien mukaan kuuluvia velvoitteita noudatetaan täysimääräisesti ja

jatkuvasti, voidaan ajatella, että jäsenvaltio, joka on alun perin halunnut saattaa direktiivin osaksi kansallista oikeusjärjestystä ja noudattaa unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan, huomaa erityisesti kansallisissa tuomioistuimissa vireille tulleiden riita-asioiden tai komission SEUT 258 artiklan nojalla nostaman kanteen takia, että unionin oikeutta ei ole pantu täytäntöön asianmukaisesti tai täysimääräisesti sen kansallisen oikeuden säännöksillä ja että niitä on näin ollen muutettava.

- 65 Käsiteltävässä asiassa on riidatonta, että LEBEP:llä toteutettu kansallisen lainsäädännön muutos tapahtui sen jälkeen, kun edellä mainitussa asiassa Del Cerro Alonso annettu tuomio, joka koski samaa kolmen vuoden välein myönnettävää ikälisää, oli tuonut esiin sen, että vakinaista henkilöstöä ja määräaikaista henkilöstöä ei Espanjan itsehallintoalueen julkishallinnon palveluksessa kohdeltu yhdenvertaisesti ikälisän maksamisessa.
- 66 Vaikka kansallisen tuomioistuimen, joka on yksin toimivaltainen tulkitsemaan kansallista oikeutta, on selvitettävä käsiteltävässä asiassa, onko LEBEP:n 25 §:n 2 momenttia pidettävä sen tarkoitus ja sitä annettaessa vallinneet olosuhteet huomioon ottaen direktiivin 1999/70 kansallisena täytäntöönpanotoimenpiteenä, ainoastaan se, ettei siinä millään tavoin viitata direktiiviin, ei estä sen pitämistä täytäntöönpanotoimenpiteenä.
- 67 Asiassa C-456/09 esitettyyn toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että ainoastaan se, ettei LEBEP:n 25 §:n 2 momentin kaltaisessa kansallisessa säännöksessä ole millään tavoin viitattu direktiiviin 1999/70, ei estä sen pitämistä direktiivin kansallisena täytäntöönpanotoimenpiteenä.

Asiassa C-456/09 esitetty neljäs kysymys

- 68 Asiassa C-444/09 esitettyyn kysymykseen annetun vastauksen mukaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen ikälisään sovelletaan työsuhteen ehtona puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohtaa, minkä vuoksi asiassa C-456/09 esitetty neljäs kysymys on muotoiltava uudelleen, jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle voitaisiin antaa hyödyllinen vastaus.
- 69 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee tällä kysymyksellä nimittäin asiallisesti sitä, voivatko yksityiset henkilöt vedota pääasian kaltaisessa asiassa puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohtaan kansallisessa tuomioistuimessa saadakseen oikeuden kolmen vuoden välein myönnettäviin ikälisiin ajanjaksolta, joka alkaa jäsenvaltioille direktiivin 1999/70 täytäntöön panemiseksi asetetun määräajan päätymisestä ja päättyy päivänä, jolloin se kansallinen laki tuli voimaan, jolla direktiivi saatettiin osaksi asianomaisen jäsenvaltion kansallista oikeutta.
- 70 Sekä Consellería että Espanjan hallitus ovat painottaneet asiassa C-444/09 ja asiassa C-456/09 esittämissään huomautuksissa sitä, ettei yksityinen henkilö voi perustaa vaatimuksiaan direktiivin säännöksen välittömään oikeusvaikutukseen silloin, kun on toteutettu kansallinen toimenpide direktiivin saattamiseksi osaksi asianomaisen jäsenvaltion kansallista oikeusjärjestystä. Espanjan hallituksen mukaan hetkellä, jolloin pääasian kantajat valittivat päätöksistä, direktiivi 1999/70 oli jo saatettu osaksi kolmen vuoden välein myönnettäviä ikälisiä koskevaa Espanjan lainsäädäntöä, minkä vuoksi heidän oikeutensa perustuvat LEBEP:n 25 §:ään eivätkä tähän direktiiviin. Direktiivin välittömän oikeusvaikutuksen säilyttäminen pääasian kaltaisessa tilanteessa merkitsisi sitä, että direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan jälkeen annettujen jäsenvaltioiden sääntöjen tehokkuus kyseenalaistettaisiin ilman ajallista rajoitusta, vaikka niillä onkin saatettu direktiivin sisältö asianmukaisesti osaksi kansallista oikeutta.

- 71 Näissä lausumissa ei kuitenkaan näytetä kiinnitettävän huomiota niiden vaatimusten luonteeseen, jotka pääasian kantajat ovat esittäneet kansallisessa tuomioistuimessa, ja sivuutetaan näin merkitys, joka ennakkoratkaisukysymyksen esittäneen tuomioistuimen asiassa C-456/09 esittämällä, puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdan välitöntä oikeusvaikutusta koskevalla neljännellä kysymyksellä on pääasioiden kannalta.
- 72 Direktiivistä jäsenvaltioille seuraava velvoite saavuttaa direktiivillä tavoiteltu tulos sekä SEU 4 artiklan 3 kohdan mukainen velvoite toteuttaa kaikki yleis- tai erityistoi-
menpiteet, jotka ovat aiheellisia tämän veloitteen täyttämisen varmistamiseksi, sitovat kaikkia jäsenvaltioiden viranomaisia, myös tuomioistuimia niiden toimivallan rajoissa. Tällaiset veloitteet sitovat näitä viranomaisia myös niiden toimiessa julkisina työnantajina. (em. asia Impact, tuomion 41 ja 85 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 73 Kansallisilla tuomioistuimilla ja julkishallinnon elimillä on, elleivät ne voi tulkita tai soveltaa kansallista lainsäädäntöä unionin oikeuden vaatimusten mukaisesti, velvollisuus soveltaa unionin oikeutta kokonaisuudessaan ja suojata siinä yksityisille annettuja oikeuksia jättämällä tarvittaessa kaikki unionin oikeuden vastaiset kansalliset oikeussäännöt soveltamatta (ks. vastaavasti asia 103/88, Costanzo, tuomio 22.6.1989, Kok., s. 1839, Kok. Ep. X, s. 95, 33 kohta ja asia C-243/09, Fuß, tuomio 14.10.2010, Kok., s. I-9849, 63 kohta).
- 74 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää sen, onko puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdalla välitön oikeusvaikutus näissä kahdes-
sa riita-asiassa, jotka koskevat Galician itsehallintoalueen palveluksessa olevia määräraikaisia opettajia, joille tämä itsehallintoalue ei ole maksanut ennen LEBEP:n voimaantuloa ja siihen LFCE:illa tehtyjä muutoksia kolmen vuoden välein myönnettäviä ikälisiä ja jotka ovat vaatineet tämän oikeuden tunnustamista taannehtivasti ajanjak-
solta, joka alkaa jäsenvaltioille direktiivin 1999/70 täytäntöön panemiseksi asetetun määrääjän päättymisestä ja päättyy päivänä, jolloin LEBEP tuli voimaan, ellei asiassa

merkityksellisistä vanhentumista koskevista kansallisen oikeuden säännöksistä muuta johdu.

- 75 Koska tehokkaan oikeussuojan periaate on yhteisön oikeuden yleinen periaate, joka on lisäksi tunnustettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa, kansallisten tuomioistuinten on sellaisten toimenpiteiden puuttuessa, joilla direktiivi 1999/70 olisi saatettu asianmukaisesti osaksi Espanjan oikeutta kyseessä olevalla ajanjaksolla, varmistettava se, että yksityiset oikeussubjektit saavat oikeussuojan, joka heille unionin oikeuden säännöksillä myönnetään, ja taattava näiden säännösten täysi vaikutus (ks. vastaavasti em. asia Impact, tuomion 42 ja 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 76 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että aina, kun direktiivin säännökset ovat sisällöltään ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, yksityiset oikeussubjektit voivat vedota niihin valtiota vastaan, erityisesti silloin, kun valtio toimii työnantajana (ks. vastaavasti mm. asia 152/84, Marshall, tuomio 26.2.1986, Kok., s. 723, Kok. Ep. VIII, s. 477, 46 ja 49 kohta; asia C-187/00, Kutz-Bauer, tuomio 20.3.2003, Kok., s. I-2741, 69 ja 71 kohta ja em. asia Impact, tuomion 57 kohta).
- 77 Unionin tuomioistuin on jo todennut, että tätä oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa myös puitesopimuksen kaltaisiin sopimuksiin, jotka on tehty työmarkkinaosapuolten yhteisön tasolla SEUT 155 artiklan 1 kohdan perusteella käymissä neuvotteluissa ja jotka on pantu täytäntöön saman artiklan 2 kohdan mukaisesti Euroopan unionin neuvoston direktiivillä, jonka erottamaton osa ne siis ovat (em. asia Impact, tuomion 58 kohta).
- 78 Puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdassa kielletään yleisesti ja yksiselitteisesti sellainen määräaikaisten työntekijöiden erilainen kohtelu työsuhteen ehdoissa, jolle ei ole asiallisia syitä. Määräys on sisällöltään näin ollen sillä tavalla riittävän täsmällinen, että yksityiset oikeussubjektit voivat vedota siihen ja tuomioistuin voi soveltaa sitä

(em. asia Impact, tuomion 60 kohta ja asia C-486/08, Zentralbetriebsrat der Landeskrankenhäuser Tirols, tuomio 22.4.2010, Kok., s. I-3527, 24 kohta).

- 79 Puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdassa vahvistettu täsmällinen kieltö ei myöskään edellytä minkäänlaisia unionin toimielinten toimenpiteitä, eikä siinä anneta millään tavoin jäsenvaltioille mahdollisuutta asettaa ehtoja työsuhteen ehtoja koskevalle kielolle tai rajoittaa sen alaa niiden saattaessa sitä osaksi kansallista oikeutta (ks. em. asia Impact, tuomion 62 kohta).
- 80 On totta, että määräys sisältää siinä vahvistetun syrjintäkiellon periaatteen suhteen varauman, joka liittyy perustelemiseen asiallisilla syillä.
- 81 Tuomioistuimet voivat kuitenkin valvoa tämän varauman soveltamista, joten mahdollisuus vedota siihen ei estä katsomasta, että kyseisessä määräyksessä annetaan yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia, joihin nämä voivat vedota tuomioistumis- ja joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava (ks. em. asia Impact, tuomion 64 kohta).
- 82 On myös muistettava se, että silloin, kun yksityiset oikeussubjektit voivat vedota direktiiviin valtiota vastaan, ne voivat tehdä tämän riippumatta siitä, toimiiko valtio työnantajana vai julkisen vallan käyttäjänä. Näin on siksi, että kummassakin tapauksessa on tarpeen välttää tilanne, jossa valtio voisi hyötyä siitä, että se ei ole noudattanut yhteisön oikeutta (ks. vastaavasti em. asia Marshall, tuomion 49 kohta ja asia C-188/89, Foster ym., tuomio 12.7.1990, Kok., s. I-3313, Kok. Ep. X, s. 499, 17 kohta).

- 83 Näin ollen puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohta on sillä tavoin ehdoton ja riittävän täsmällinen, että yksityiset voivat vedota siihen valtiota vastaan kansallisessa tuomioistuimessa.
- 84 Consellería on pääasiassa esittänyt myös, ettei tämän lausekkeen välittömään oikeusvaikutukseen voida vedota sitä vastaan, koska sen oli noudatettava LFCE:n ja LEBEP:n säännöksiä eli valtion yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvien valtion lakien säännöksiä. Valtiolle direktiivin 1999/70 rikkomisesta mahdollisesti syntyvästä vahingonkorvausvastuusta se esittää, ettei perustuslaissa tehty ero valtion perustuslainsäädännön ja itsehallintoalueiden sen soveltamiseksi antamien säännösten välillä merkitse sitä, että itsehallintoalueet saisivat rikkoa tai katkaista direktiivin puutteellisen täytäntöönpanon ja yksityisille aiheutuneen vahingon välisen syy-yhteyden.
- 85 Espanjan hallitus toteaa lisäksi, ettei Galician itsehallintoalueella ole toimivaltaa muuttaa LEBEP:tä eikä olla soveltamatta sitä. Jos Galician itsehallintoalue olisi työnantajana päättänyt direktiivin 1999/70 välittömän oikeusvaikutuksen perusteella tunnustaa oikeuden kolmen vuoden välein myönnettäviin ikälisiin, se olisi rikkonut räikeästi direktiivin täytäntöön panemiseksi annettua valtion oikeussääntöä. Valtiolle direktiivin 1999/70 rikkomisesta mahdollisesti syntyvästä vahingonkorvausvastuusta tämä hallitus väittää asiassa C-444/09 esittämässään huomautuksissa, että asiassa eivät täyty ne edellytykset, joiden täyttymistä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vaaditaan, jotta tämän direktiivin rikkomista voitaisiin pitää riittävän ilmeisenä.
- 86 Näitä perusteluja arvioitaessa on muistettava, kuten ennakkoratkaisupyyynnöstä ja jo ennakkoratkaisua pyytäneiden tuomioistuinten kysymysten sanamuodosta käy ilmi, ettei tuomioistuinten käsiteltäväksi ole saatettu kanteita, joilla pyritään vahvistamaan valtion vahingonkorvausvastuu direktiivin 1999/70 rikkomisesta, vaan välittömästi tähän direktiiviin perustuvat vaatimukset kolmen vuoden välein myönnettävien

ikälisten saamiseksi ajanjaksolta, jolla direktiiviä ei ollut pantu asianmukaisesti täytäntöön kansallisessa oikeudessa.

- 87 Koska puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohta on sillä tavoin ehdoton ja riittävän täsmällinen, että yksityiset voivat vedota siihen valtiota vastaan kansallisessa tuomioistuimessa, pääasian kantajat voivat pätevästi esittää vaatimuksensa saada kolmen vuoden välein myönnettävät ikälisät, joihin heillä on oikeus taannehtivasti, perustamalla vaatimuksensa suoraan tämän lausekkeen määräyksiin. Unionin oikeuden rikkomisesta jäsenvaltioille syntyvää vahingonkorvausvastuuta koskevaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön perustuva vahingonkorvauskanne ei siis ole ensi arviolta tarpeellinen (ks. vastaavasti asia C-150/99, Stockholm Lindöpark, tuomio 18.1.2001, Kok., s. I-493, 35 kohta).
- 88 Kuten lisäksi Espanjan hallitus on asiassa C-444/09 esittämässään huomautuksissa todennut, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole tässä asiassa missään vaiheessa esittänyt kysymystä valtion vahingonkorvausvastuusta unionin oikeuden rikkomisesta. Näin on myös asiassa C-456/09, jossa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on perustanut päättelynsä asiassa siihen, mitä seurauksia on kyseessä olevan puitesopimuksen lausekkeen mahdollisella välittömällä oikeusvaikutuksella. Kysymyksissä valtion vahingonkorvausvastuusta asiassa C-456/09 esitetystä ennakkoratkaisupyynnöstä sekä unionin tuomioistuimelle esitetystä huomautuksista näyttää käyvän ilmi vain se, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ole toimivaltainen lausumaan niistä.
- 89 Pääasiassa, joka koskee, kuten edellä 86 ja 87 on todettu, sellaisen direktiivin säännöksen taannehtivaa soveltamista, jolla on välitön oikeusvaikutus, kysymys perustuslakiin perustuvasta erosta virkamiehiin sovellettavia sääntöjä koskevan valtion peruslainsäädännön ja itsehallintoalueiden sen soveltamiseksi antamien säännösten välillä kuuluu kansallisen oikeuden alaan.

- 90 Edellä esitetyn perusteella asiassa C-456/09 esitettyyn neljänteen kysymykseen on vastattava, että puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohta on sillä tavoin ehdoton ja riittävän täsmällinen, että määräaikaiset virkamiehet voivat vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa saadakseen oikeuden pääasiassa kyseessä olevien kolmen vuoden välein myönnettävien kaltaisiin ikälisiin ajanjaksolta, joka alkaa jäsenvaltioille direktiivin 1999/70 täytäntöön panemiseksi asetetun määräajan päättymisestä ja päättyy päivänä, jolloin se kansallinen laki tuli voimaan, jolla direktiivi 1999/70 saatiin osaksi asianomaisen jäsenvaltion kansallista oikeutta, ellei asiassa merkityksellisistä vanhentumista koskevista kansallisen oikeuden säännöksistä muuta johdu.

Asiassa C-456/09 esitetty kolmas kysymys

- 91 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa asiassa C-456/09 esittämällään kolmannella kysymyksellä selvittää asiallisesti sen, voivatko toimivaltaiset Espanjan viranomaiset, kun otetaan huomioon, että pääasiassa kyseessä olevassa lainsäädännössä tunnustetaan määräaikaisille virkamiehille oikeus saada kolmen vuoden välein myönnettävät ikälisät mutta siinä on säännös, joka estää tämän oikeuden soveltamisen taannehtivasti, olla myöntämättä tällaista oikeutta vai onko niillä unionin oikeuden nojalla päinvastoin velvollisuus katsoa, että tällä oikeudella saada ikälisät on taannehtiva vaikutus siitä päivästä alkaen, jolloin jäsenvaltioille tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi asetettu määräaika päättyi.
- 92 Todettakoon aluksi, että LEBEP:n 25 §:n 2 momentissa käytetyillä ilmaisuilla suljetaan nimenomaisesti pois mahdollisuus siihen, että tälle säännökselle annettaisiin taannehtiva vaikutus.
- 93 Tämän vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole varma siitä, miten edellä mainitussa asiassa Impact annetun tuomion tuomiolauselman neljäs kohta vaikuttaa sen käsiteltävänä olevassa asiassa, kun unionin tuomioistuin totesi kyseisessä tuomiolauselman kohdassa, että koska sovellettava kansallinen oikeus sisältää säännön,

jossa suljetaan pois lain taannehtiva soveltaminen, ellei päinvastaisesta ole selvää ja yksiselitteistä osoitusta, kansallinen tuomioistuin, jolle on tehty direktiivin 1999/70 kansallisen täytäntöönpanolain säännöksen rikkomiseen perustuva valitus, on unionin oikeuden nojalla velvollinen soveltamaan kyseistä säännöstä taannehtivasti tämän direktiivin täytäntöönpanon määräajan päättymispäivästä alkaen ainoastaan, jos tämä kansallinen lainsäädäntö sisältää tällaisen osoituksen, jonka nojalla tätä säännöstä on sovellettava taannehtivasti.

- 94 On kuitenkin muistettava, että edellä mainitussa asiassa Impact annetussa tuomiossa kyseessä olleessa tapauksessa oli kysytty sitä, voiko ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin eli sellainen erityinen tuomioistuin, jolle oli kansallisella direktiivin 1999/70 täytäntöön panemiseksi annetulla lailla annettu toimivalta käsitellä tähän lakiin perustuvia vaatimuksia, olla unionin oikeuden nojalla velvollinen toteamaan olevansa toimivaltainen tutkimaan myös tähän direktiiviin välittömästi perustuvat vaatimukset, jotka liittyvät ajanjaksoon, joka alkaa tämän direktiivin täytäntöönpanon määräajan päättymispäivästä ja päättyy kansallisen täytäntöönpanolain voimaantulopäivään.
- 95 Unionin tuomioistuimen vastaus edellä mainitussa asiassa Impact annetussa tuomiossa kyseessä olleessa tapauksessa esitettyyn neljänteen kysymykseen perustui tilanteeseen, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin olisi toimivaltainen tutkimaan pääasian vaatimukset yksinomaan siltä osin kuin ne perustuivat direktiivin 1999/70 täytäntöön panemiseksi annetun kansallisen lain rikkomiseen (em. asia Impact, tuomion 96 kohta). Unionin tuomioistuin totesi vain tällaisen tilanteen varalta ja vain siltä osin kuin direktiivin kansallisesta täytäntöönpanosta annetulla lailla on suljettu pois mahdollisuus antaa näille säännöksille taannehtiva vaikutus, kuten edellä tämän tuomion 93 kohdassa todetaan, että unionin oikeutta ja erityisesti sen yhdenmukaista tulkintaa koskevaa vaatimusta ei voida, pakottamatta ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta omaksumaan kansallisen oikeuden vastaista tulkintaa, tulkita siten, että se velvoittaisi tämän tuomioistuimen antamaan kyseessä olevalle kansalliselle täytäntöönpanolaille taannehtivan vaikutuksen, joka alkaisi direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisestä.

- 96 Käsiteltävässä asiassa ei edellä mainitussa asiassa Impact annetusta tuomiosta poiketen ole ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamien tietojen mukaan kuitenkaan kysymys minkäänlaisista tämän tuomioistuimen toimivaltaa koskevista esteistä käsitellä pääasian kantajan vaatimuksia, jotka koskevat kolmen vuoden välein myönnettävien ikälisien saamista siltä osin kuin hänen vaatimuksensa perustuu suoraan direktiivin 1999/70 säännöksiin.
- 97 Koska puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdalla on välitön oikeusvaikutus, pääasian kantaja voi pätevästi kohdistaa Conselleríaan työnantajana vaatimuksen saada taannehtivasti ne ikälisät, joihin hänellä on oikeus, perustamalla vaatimuksensa suoraan tämän lausekkeen määräyksiin.
- 98 Käsiteltävässä asiassa pääasian kantaja on jätetty ajanjaksolla, joka alkaa päivästä, jolloin jäsenvaltioille direktiivin 1999/70 täytäntöön panemiseksi asetettu määräaika päättyi, ja päättyy päivänä, jolloin LEBEP:n 25 §:n 2 momentti annettiin, syrjivästi ilman ikälisää, joka kuuluu puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdassa tarkoitettuihin työsuhteen ehtoihin. Hän perustaa näin ollen vaatimuksensa määräykseen, jolla on välitön oikeusvaikutus sen puutteen korjaamiseksi, joka on jäänyt Espanjan kansalliseen oikeuteen direktiivin 1999/70 epäasianmukaisen täytäntöönpanon vuoksi.
- 99 Näin ollen asiassa C-456/09 esitettyyn kolmanteen kysymykseen on vastattava, että huolimatta siitä, että direktiivin 1999/70 täytäntöön panemiseksi annetussa kansallisessa lainsäädännössä on säännös, jossa määräaikaisille virkamiehille tunnustetaan oikeus saada kolmen vuoden välein myönnettävät ikälisät mutta jossa kuitenkin suljetaan pois tämän oikeuden taannehtiva soveltaminen, asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat unionin oikeuden nojalla, kun kyse on sellaisesta puitesopimuksen määräyksestä, jolla on välitön oikeusvaikutus, velvollisia tunnustamaan tälle oikeudelle saada ikälisät taannehtivan vaikutuksen siitä päivästä alkaen, jolloin jäsenvaltioille tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi asetettu määräaika päättyi.

Oikeudenkäyntikulut

100 Pääasian asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

- 1) Pääasian kantajan kaltainen Galician itsehallintoalueen määräaikaiseen henkilöstöön kuuluva henkilö kuuluu Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annetun neuvoston direktiivin 1999/70/EY ja määräaikaista työtä koskevan 18.3.1999 tehdyn, direktiivin liitteenä olevan puitesopimuksen henkilölliseen soveltamisalaan.
- 2) Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen ikälisä kuuluu työsuhteen ehtona direktiivin 1999/70 liitteenä olevan, määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdan soveltamisalaan, joten määräaikaiset työntekijät voivat riitauttaa kohtelun, joka on ilman minkäänlaisia asiallisia syitä ikälisän maksamisessa epäedullisempi kuin vastaavassa tilanteessa olevien vakinaisten työntekijöiden kohtelu. Tiettyjen julkisten toimihenkilöiden palvelussuhteen tilapäisyyttä ei voida yksin pitää tässä puitesopimuksen lausekkeessa tarkoitettuna asiallisena syynä.

- 3) Ainoastaan se, ettei julkisiin virkamiehiin ja toimihenkilöihin sovellettavista perussäännöistä 12.4.2007 annetun lain 7/2007 (Ley 7/2007 del Estatuto básico del empleo público) 25 §:n 2 momentin kaltaisessa kansallisessa säännöksessä millään tavoin viitata direktiiviin 1999/70, ei estä sen pitämistä direktiivin kansallisena täytäntöönpanotoimenpiteenä.

- 4) Direktiivin 1999/70 liitteenä olevan määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohta on sillä tavoin ehdoton ja riittävän täsmällinen, että määräaikaiset virkamiehet voivat vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa saadakseen oikeuden pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin kolmen vuoden välein myönnettävien kaltaisiin ikälisiin ajanjaksolta, joka alkaa jäsenvaltioille direktiivin 1999/70 täytäntöön panemiseksi asetetun määräajan päättymisestä ja päättyy päivänä, jolloin se kansallinen laki tuli voimaan, jolla direktiivi saatettiin osaksi asianomaisen jäsenvaltion kansallista oikeutta, ellei asiassa merkityksellisistä vanhentumista koskevista kansallisen oikeuden säännöksistä muuta johdu.

- 5) Huolimatta siitä, että direktiivin 1999/70 täytäntöön panemiseksi annetussa kansallisessa lainsäädännössä on säännös, jossa määräaikaisille virkamiehille tunnustetaan oikeus saada kolmen vuoden välein myönnettävät ikälisät mutta jossa kuitenkin suljetaan pois tämän oikeuden taannehtiva soveltaminen, asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat unionin oikeuden nojalla, kun kyse on direktiivin liitteenä olevan, määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen sellaisesta määräyksestä, jolla on välitön oikeusvaikutus, velvollisia tunnustamaan tälle oikeudelle saada ikälisät taannehtivan vaikutuksen siitä päivästä alkaen, jolloin jäsenvaltioille tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi asetettu määräaika päättyi.

Allekirjoitukset